

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ นายทหารชั้นประทวนในกองพันทหารช่างที่ 1 รักษาพระองค์ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางการวิจัย ประกอบด้วย

1. แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. แนวทางการปฏิบัติงานตามรอยพระยุคลบาท
3. ปัจจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน
4. ข้อมูลเกี่ยวกับกองพันทหารช่างที่ 1 รักษาพระองค์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. สรุป
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้ แนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ ทางเศรษฐกิจและเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งใน การพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ ทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ (คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2548, 3-5)

“ความพอเพียง” หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่ จะต้องมีระบบคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลง ทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง

ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจ ในทุกระดับให้มีจิตสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความสามารถรอบรู้เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมกับการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผนการตัดสินใจและการกระทำ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักพิจารณา 5 ส่วน ดังนี้

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็นโดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติ เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อม ๆ กันดังนี้

3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและมากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

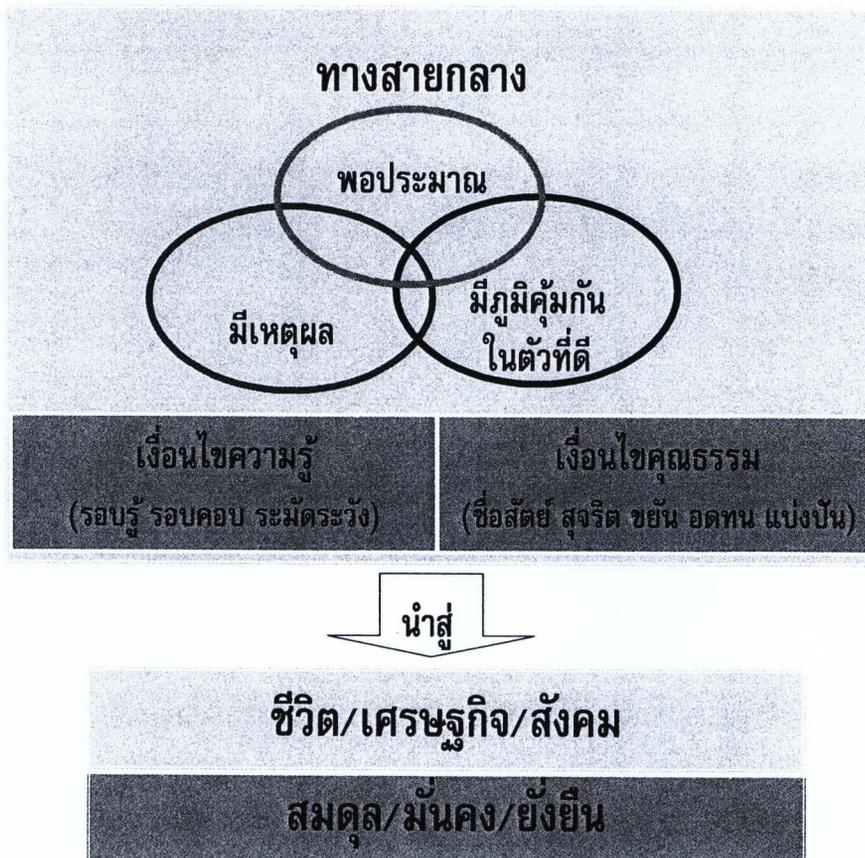
4. เงื่อนไขการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

4.1 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

4.2 เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย ความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

5. แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Philosophy of Sufficiency Economy)

ภาพ 1 สรุปปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2551, 1)

การสร้างขบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2551) เสนอให้ริเริ่มการสร้างขบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสานต่อความคิดและเชื่อมโยงการขยายผลที่เกิดจากการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้อย่างหลากหลายรวมทั้งเพื่อจุดประกายให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องซึ่งจะนำไปสู่การยอมรับและการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติในทุกภาคส่วนของสังคมอย่างจริงจังจากพระบรมราชาบาทและพระราชดำรัสของพระองค์ นับตั้งแต่ 2517 เป็นต้น มาจะพบว่าพระองค์ท่านได้เน้นย้ำแนวทางการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเองความพอมีพอกินพอมีพอใช้ การรู้จักพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวและทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท ตระหนักถึงการพัฒนาตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ตลอดจนมีคุณธรรมเป็นกรอบในการดำรงชีวิตซึ่งทั้งหมดนี้เป็นที่รู้จักกันภายใต้ชื่อว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” สศช. ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากสาขาต่าง ๆ มาร่วมกันกลั่นกรองพระราชดำรัสสรุปเป็นนิยามปรัชญาของเศรษฐกิจ และได้เชิญมาเป็นประธานนำทางในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับมีความเข้าใจและนำไปประกอบการดำเนินชีวิต การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงมีเป้าหมายหลักเพื่อสร้างเครือข่ายเรียนรู้ให้มีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็นกรอบความคิดเป็นแนวทางในการปฏิบัติตลอดจนเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนไทยในทุกภาคส่วนวัตถุประสงค์ของการขับเคลื่อน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้ประชาชนทุกคนสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมและปลูกฝังปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำรงชีวิตให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงตลอดจนนำไปสู่การปรับแนวทางการพัฒนาให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการเสริมพลังให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปได้อย่างมั่นคงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างฐานรากทางเศรษฐกิจและสังคมให้เข้มแข็งรักษาความสมดุลของทุนและทรัพยากรในมิติต่าง ๆ ตลอดจนสามารถปรับตัวพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างรู้เท่าทันและนำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนชาวไทย

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง จะเป็นในลักษณะเครือข่ายและการระดมพลังจากทุกภาคส่วน ได้แก่

1. เครือข่ายด้านผู้นำทางความคิด
2. เครือข่ายด้านประชาสังคม
3. เครือข่ายด้านสื่อมวลชนและประชาชน

4. เครือข่ายด้านสถาบันการศึกษาและเยาวชน
5. เครือข่ายด้านองค์กรภาคธุรกิจเอกชน
6. เครือข่ายด้านองค์กรภาครัฐ
7. เครือข่ายด้านวิชาการ
8. เครือข่ายด้านสถาบันทางการเมือง

ทั้งนี้แกนกลางขับเคลื่อนมี 3 ระดับ ได้แก่ คณะที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงและกลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียงและธนาคารสมองในสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ร่วมกับสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ (ทก.) ทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการปฏิบัติงานขับเคลื่อนและจะทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายผลการดำเนินงานเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในวโรกาสมหามงคลสมัยเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 80 พรรษาใน 5 ธันวาคม พ.ศ. 2550

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) คณะรัฐมนตรีรับทราบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอโดยมี วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์การพัฒนารวมของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผลสรุปได้ดังนี้

1. วิสัยทัศน์ประเทศไทย

มุ่งพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) คนไทยมีคุณธรรมนำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืนอยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”

2. พันธกิจ เพื่อให้การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 มุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ภายใต้วินัยของ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เห็นควรกำหนดพันธกิจของการพัฒนาประเทศ ดังนี้

- 2.1 พัฒนาคนให้มีคุณภาพ คุณธรรมนำความรอบรู้อย่างเท่าทัน
- 2.2 เสริมสร้างเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม
- 2.3 ดำรงความหลากหลายทางชีวภาพและสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อม

2.4 พัฒนาระบบบริหารจัดการประเทศให้เกิดธรรมาภิบาลภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้คู่คุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่องที่ขับเคลื่อนด้วยการเชื่อมโยงบทบาทครอบครัว สถาบันการศึกษา เสริมสร้างบริการสุขภาพอย่างสมดุลระหว่างการและนวัตกรรม รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสาขาการผลิตเพื่อทำให้มูลค่าการผลิตสูงขึ้นเสริมสร้าง การป้องกัน การรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพ และสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

3.2 เพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชน เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย เป็นรากฐานการพัฒนา เศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต และอนุรักษ์ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน นำไปสู่การพึ่งตนเองและลดปัญหาความยากจนอย่างบูรณาการ

3.3 เพื่อปรับโครงสร้างการผลิตสู่การเพิ่มคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานความรู้

3.4 เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน และระบบบริหารความเสี่ยงให้กับภาคการเงินการคลัง พลังงาน ตลาดปัจจัยการผลิต ตลาดแรงงาน และการลงทุน

3.5 เพื่อสร้างระบบการแข่งขันด้านการค้าและการลงทุนให้เป็นธรรมและคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศ รวมทั้งสร้างกลไกในการกระจายผลประโยชน์การพัฒนาสู่ประชาชนในทุกภาคส่วนอย่างเป็นธรรม

3.6 เพื่อเสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ ควบคู่กับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เป็นฐานที่มั่นคงของการพัฒนาประเทศและการดำรงชีวิตของคนไทยทั้งในรุ่นปัจจุบันและอนาคตรวมทั้งสร้างกลไกในการรักษาผลประโยชน์ของชาติอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน

3.7 เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศสู่ภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชนและภาคประชาชนและขยายบทบาทขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควบคู่กับการเสริมสร้างกลไกและกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้เกิดผลในการปฏิบัติต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

4. เป้าหมาย

4.1 เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพคนและความเข้มแข็งของชุมชน

4.1.1 การพัฒนาคน

4.1.1.1 คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม อารมณ์ มีความสามารถ ในการแก้ปัญหา มีทักษะในการประกอบอาชีพ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมี ศักดิ์ศรี และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

4.1.1.2 เพิ่มจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเป็น 10 ปี พัฒนากำลังแรงงานระยะกลางที่มีคุณภาพเพิ่มเป็นร้อยละ 60 ของกำลังแรงงานทั้งหมดและเพิ่มสัดส่วนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเป็น 10 คนต่อประชากรหนึ่งหมื่นคน

4.1.1.3 อายุคาดหมายเฉลี่ยของไทยสูงขึ้นเป็น 80 ปีควบคู่กับการลดอัตราเพิ่มของการเจ็บป่วยด้วยโรคป้องกันได้ใน 5 อันดับแรก คือ หัวใจ ความดันโลหิตสูง เบาหวาน หลอดเลือดสมอง และมะเร็ง นำไปสู่การเพิ่มผลิตภาพแรงงานและลดรายจ่ายด้านสุขภาพของบุคคลลงในระยะยาว

4.1.2 การพัฒนาชุมชนและแก้ปัญหาความยากจนทุกชุมชนมีแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำแผนชุมชนไปใช้ประกอบการจัดสรรงบประมาณเพิ่มกิจกรรมสร้างสรรค์สังคมและบรรเทาปัญหาอาชญากรรม เพราะยาเสพติด และขยายโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและลดสัดส่วนผู้อยู่ใต้เส้นความยากจนลงเหลือร้อยละ 4 ภายใน พ.ศ. 2554

4.2 เป้าหมายด้านเศรษฐกิจ

4.2.1 โครงสร้างเศรษฐกิจ สัดส่วนภาคเศรษฐกิจในประเทศต่อการค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 75 ภายใน พ.ศ. 2554 และสัดส่วนภาคการผลิตเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 15 ภายใน พ.ศ. 2554

4.2.2 เสถียรภาพเศรษฐกิจอัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยร้อยละ 3.0-3.5 ต่อปี สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไม่เกินร้อยละ 50 และความยืดหยุ่นการใช้พลังงานเฉลี่ยไม่เกิน 1:1 ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10

4.2.3 ความเป็นทางเศรษฐกิจ สัดส่วนรายได้ของกลุ่มที่มีรายได้สูงร้อยละ 20 แรก ต่อรายได้ของกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ 20 ไม่เกิน 10 เท่าภายใน พ.ศ. 2554 และสัดส่วนผลผลิตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10

4.3 เป้าหมายการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

4.3.1 รักษาความสมบูรณ์ของฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพให้มีพื้นที่ป่าไม้ไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 33 และต้องเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 18 ของพื้นที่ประเทศรวมทั้งอนุรักษ์พื้นที่ทำเกษตรในเขตชลประทานไว้ไม่น้อยกว่า 31 ล้านไร่

4.3.2 รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมต่อการดำรงคุณภาพชีวิตที่ดีและไม่เป็นภัยคุกคามต่อระบบนิเวศตลอดจนคุณภาพชีวิตของคนไทย

4.4 เป้าหมายด้านธรรมาภิบาล

4.4.1 มุ่งให้ธรรมาภิบาลของประเทศดีขึ้นมีคะแนนภาพลักษณ์ของความโปร่งใสอยู่ที่ 5.0 ภายใน พ.ศ. 2554 ระบบราชการมีขนาดที่เหมาะสมและมีการดำเนินงานที่คุ้มค่าเพิ่มขึ้น ลดกำลังคนภาครัฐการให้ได้ร้อยละ 10 ภายใน พ.ศ. 2554 ธรรมาภิบาลในภาคธุรกิจเอกชนเพิ่มขึ้นท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดเก็บรายได้และมีอิสระในการพึ่งตนเองมากขึ้นภาคประชาชนมีความเข้มแข็ง ภูมิคุ้มกัน และมีส่วนร่วมมากขึ้นในการตัดสินใจรับผิดชอบในการบริหารจัดการประเทศ

4.4.2 สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลในบริบทไทยให้มีการศึกษาวิจัยพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านวัฒนธรรมประชาธิปไตย วัฒนธรรม ธรรมาภิบาล และวัฒนธรรมสันติวิธี เพิ่มขึ้นในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10

5. ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ที่ปรับเปลี่ยนเร็วและสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่เหมาะสมดังนี้

5.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน ให้มีคุณธรรมนำความรู้เกิดภูมิคุ้มกัน

5.2 ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็งด้วยการส่งเสริมการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำในรูปแบบที่หลากหลายและจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตามความพร้อมของชุมชน

5.3 ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการผลิตให้สมดุลและยั่งยืนให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างเพื่อสร้างความเข้มแข็งของภาคการผลิตและบริการบนฐานการเพิ่มคุณค่าสินค้าและบริการจากองค์ความรู้สมัยใหม่ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมและการบริหารจัดการที่ดี รวมทั้งสร้างบรรยากาศการลงทุนที่ดีด้วย การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์

การปฏิรูปองค์การปรับปรุงกฎระเบียบ การพัฒนามาตรฐานในด้านต่าง ๆ และการดำเนินนโยบายการค้าระหว่างประเทศให้สนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ พร้อมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันและระบบบริหารความเสี่ยงของระบบเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพ

5.4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญกับการรักษาฐานทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศ เพื่อรักษาสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืน

5.5 ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศมุ่งเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคมอย่างยั่งยืน

6. การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 สู่การปฏิบัติต้องให้ภาคีพัฒนาทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโดยนำเอาแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของแผนมาแปลงไปสู่แผนปฏิบัติการในระดับต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการปรับระบบการจัดสรรทรัพยากร การปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ การสร้างองค์ความรู้ รวมทั้งการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ โดยมีแนวทางสำคัญดังนี้

6.1 เสริมสร้างบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีพัฒนา จัดทำแผนปฏิบัติการในระดับต่าง ๆ ที่บูรณาการเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6.2 กำหนดแนวทางการลงทุนที่สำคัญตามยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10

6.3 เร่งปรับปรุงและพัฒนากฎหมายเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

6.4 ศึกษาวิจัยสร้างองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้เพื่อหนุนเสริมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 สู่การปฏิบัติ

6.5 พัฒนาระบบการติดตามประเมินผลและสร้างดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาในทุกระดับ

6.6 สนับสนุนการพัฒนาระบบฐานข้อมูลในทุกระดับและการเชื่อมโยงโครงข่ายข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานกลางระดับนโยบายตลอดจนระดับพื้นที่และท้องถิ่น

แนวความคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทย มีนักวิชาการและองค์การได้ให้ความหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของไทยไว้ได้แก่

แนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ พระองค์ทรงให้ความสำคัญในการพัฒนาคนอย่างมาก โดยทรงเน้นการพัฒนาคนดังนี้

1. พัฒนาโดยอาศัยภูมิปัญญาของชาวบ้านหรือภูมิปัญญาดั้งเดิม ที่มีอยู่นั้นคือ ทรงตระหนักว่าปรัชญาในการดำรงชีวิต ควรจะใช้ปรัชญาไทยแทนที่จะใช้ปรัชญาตะวันตก ความแตกต่างย่อมมีเนื่องจากวิถีชีวิตที่ต่างต่างกัน ภูมิศาสตร์แตกต่างรวมถึงความแตกต่างด้านประวัติศาสตร์ สังคม ศาสนา ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ว่าปรัชญาในการดำรงชีวิตย่อมมีอาจเหมือนกันได้ ปรัชญาตะวันตกจะติดอยู่กับวัตถุความเจริญเติบโต ติดความร่ำรวย รวมทั้งการเอาชนะธรรมชาติ

2. การพัฒนาให้เกิดการพึ่งตนเองเป็นหลัก พระองค์ทรงชี้ให้เห็นถึงการเตรียมชุมชนให้พร้อมต่อการสัมพันธ์กับโลกภายนอก เรียกว่า ระเบิดจากข้างใน การพึ่งตนเองได้จะต้อง

2.1 สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนและครอบครัวอบอุ่น

2.2 ส่งเสริมหรือเสริมสร้างสิ่งที่ชุมชนขาดแคลน เช่น ความรู้

2.3 หลักการในทฤษฎีใหม่ที่มุ่งให้ประชาชนช่วยเหลือตนเองได้ก่อนแล้วจึงทำเกษตรกรรมเพื่อการค้า

3. การพัฒนาความรู้แก่คน พระองค์ทรงตระหนักว่าความรู้เป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นเพียงแต่เขาจะต้องใช้ความรู้ไปในทางที่ถูกต้อง และทรงให้ความสำคัญกับความรู้ในเรื่องการจัดการเพราะเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่เป้าหมายต่อไป และทฤษฎีใหม่ของพระองค์ก็เป็นการเตือนประชาชนให้เดินไปสู่หนทางของความรู้ที่ถูกต้อง

4. พัฒนาด้านพื้นฐานการเกษตรรวมทั้งสิ่งแวดล้อม พระองค์ทรงให้ความสำคัญแก่ภาคเกษตรกรรม เพราะทรงเน้นหนักถึงความสำคัญว่าประชากรส่วนใหญ่ของประเทศอยู่และสืบทอดการดำรงชีวิตด้วยเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่แต่เกษตรกรกลับเป็นคนจนที่สุดและประสบความล้มเหลวดังนั้นพื้นฐานความรู้ในเรื่องการเกษตรกรรมจึงเป็นหัวใจหลักที่จะพัฒนาให้คนไทยยืนอยู่ได้ก่อน จึงจะนำไปสู่เรื่องอื่นในขณะเดียวกันพระองค์ท่านก็ทรงตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมอันจะนำไปสู่ความล่มสลายของเกษตรกรรม หากสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายไปพระองค์ได้ทรงทุ่มเทการทดลองต่าง ๆ เพื่อสร้างความพร้อมให้แก่เกษตรกรด้วย "ทฤษฎีใหม่" ของพระองค์ก็ถือได้ว่าเป็นการพัฒนาด้านพื้นฐานการเกษตร

5. พัฒนาจิตใจประชาชนให้ดำรงชีวิตที่สามารถอยู่ได้อย่างเป็นสุข พระองค์ทรงมีพระราชกระแสเกี่ยวกับเรื่องนี้มาโดยตลอดไม่ว่าจะทรงเตือนมิให้ติดอยู่กับความเจริญ ติดอยู่กับ

ความร่ำรวย ติดอยู่กับวัตถุ และสนับสนุนให้ประชาชนมีความเพียร ความอดทนให้มองปัญหาที่รากเง้าและเชื่อมโยงปัญหาต่าง ๆ เข้ามาเพื่อสามารถเรียนรู้ที่จะแก้ไขได้อย่างถูกต้อง ทรงปรารถนาที่จะทรงเห็นประชาชนคิดเป็นและพัฒนาจิตใจให้เป็นสุข ทรงยกตัวอย่างให้เห็นเสมอในกระแสพระราชดำรัสและพระราชนิพนธ์ของพระองค์ก็มีนัย เพื่ออบรมสั่งสอนประชาชนของพระองค์ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างฉลาด

โดยสรุปแล้วการพัฒนาคนตามแนวพระราชดำรินั้น เป็นการพัฒนาคนไทยให้เป็นคนดี คนเก่ง และคนเข้มแข็งควบคู่กันไป หากขาดอย่างหนึ่งอย่างใดก็ไม่ใช่เป็นการพัฒนาคนซึ่งเป็นคนนิยมมาแต่โบราณมา แต่สิ่งหนึ่งที่พระองค์ทรงตระหนักก็คือ เรื่อง คนดี ทรงมีพระบรมราโชวาทว่า “ในบ้านเมืองนั้น มีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครทำให้ทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความปกติสุขเรียบร้อย จึงไม่ใช่อยู่ที่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากอยู่ที่การส่งเสริมคนดีให้คนดีได้ปกครองบ้านเมือง และควบคุมคนไม่ดีไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวาย”

ในส่วนของ ทฤษฎีใหม่ นั้นก็เป็นการพัฒนาคนได้อย่างสมบูรณ์ คือ

1. สามารถพึ่งตนเองได้
2. พัฒนาโดยคนเป็นศูนย์กลาง
3. สร้างความแข็งแกร่งให้กับชุมชน
4. ดำเนินชีวิตในวิถีทางที่ถูกต้องชอบธรรม
5. ใช้ศักยภาพของความเป็นเกษตรเพื่อต่อสู้กับวิกฤตที่เกิดขึ้น
6. เมื่อสามารถพึ่งตนเองได้แล้วจึงเข้าสู่การผลิตเพื่อการค้าขายและเรียนรู้เรื่อง

การจัดการต่อไป

แนวความคิดของนายแพทย์ ประเวศ วะสี (2538) เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของไทยนั้นท่านได้เน้นการพัฒนาแบบบูรณาการ กล่าวคือ มีการเชื่อมโยงหรือถักทอสรรพสิ่งเข้าด้วยกัน เพื่อการดำรงอยู่ร่วมกันของมนุษย์ทั้งหมดและธรรมชาติทั้งหลายได้อย่างดุลยภาพในอดีตที่ผ่านมาแนวคิดการพัฒนามุ่งเน้นเฉพาะด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ จึงมุ่งแต่เรื่องการเจริญเติบโตเป็นสำคัญซึ่งเป็นความคิดที่เป็นปัญหาเพราะเกิดการมุ่งที่โภคทรัพย์ทำให้ยอมเสียส่วนอื่น ๆ เพื่อมุ่งโภคทรัพย์เกิดผลกระทบต่อจิตใจ สิ่งแวดล้อม เกิดปัญหาสังคมตามมาก่อให้เกิดวิกฤตต่าง ๆ ขึ้น เช่น ปัญหาโสเภณี ครอบครัวแตกแยก ปัญหาชุดรีดแรงงาน เป็นต้น ดังนั้นท่านจึงเน้นให้สังคมไทยมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีการสร้างความดี มีศีลธรรมที่ก้าวหน้าเข้มแข็งและยั่งยืน อันจะนำไปสู่สังคมที่มีทรัพย์แห่งความดีขึ้นและท่านได้กำหนดยุทธศาสตร์ทางปัญญาแห่งชาติขึ้น

8 ประการ

1. ยุทธศาสตร์ญาณวิทยา
2. ยุทธศาสตร์ครอบครัว
3. ยุทธศาสตร์เครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชน
4. ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ในสถาบันการศึกษา
5. ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ในองค์กรและบทบาทของกองทัพ
6. ยุทธศาสตร์สื่อสารมวลชน
7. ยุทธศาสตร์การวิจัย
8. ยุทธศาสตร์การจัดการเพื่อความเข้มแข็งทางปัญญา

แนวทางการปฏิบัติงานตามรอยพระยุคลบาท

“พระเสโทหยาดหยดรดแผ่นดิน พระพลังทั้งสิ้นเพื่อไทยผอง” นับตั้งแต่เสด็จ เถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์ รัชกาลที่ 9 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชทรงสืบทอดความเป็นทวยหา 4 ประการ แห่งพระบรมราชวงศ์ คือ กุลทวยหา รัชทวยหา ธรรมทวยหา และศาสนทวยหา ไว้ได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด เพราะมิใช่เพียง ทรงตั้งมั่นในการบำเพ็ญปฏิบัติธรรมะและราชธรรม อันประกอบด้วย ทศพิธราชธรรม จักรวรรดิวัตร 12 ราชสังคหวัตถุและพระพลัง 5 อย่างเข้มแข็งมั่นคงและแน่วแน่ เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม โดยไม่ทรงเลือกเชื้อชาติ ดังที่ทรงประกาศเป็นพระปฐมบรมราชโองการไว้ ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2493 ว่า จะทรงปกครองแผ่นดินโดยธรรมเท่านั้นหากแต่พระองค์ยัง ทรงตระหนักว่า “การเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ต้องเป็นตลอด 24 ชั่วโมงไม่มีวันหยุดได้” อีกด้วย จึงทรงพระวิริยะ อุตสาหะทุ่มเทกำลังพระวรกาย และกำลังพระสติปัญญา ตลอดจนทรงอุทิศเวลา ส่วนใหญ่ที่ทรงมี บำเพ็ญพระราชกรณียกิจเพื่อทรงช่วยเหลืออาณาประชาราษฎร์ ด้วยความเอื้ออาทรห่วงใยต่อความทุกข์ยากเดือดร้อนของประชาชน จนเกิดเป็นโครงการหลวง และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเกือบ 3,000 โครงการ ซึ่งโครงการเหล่านั้นยังเป็น ประโยชน์อย่างมหาศาลแก่ประชาชนและประเทศชาติ นอกจากนี้ พระราชดำรัสและพระบรมราโชวาท ที่ได้พระราชทานแก่ข้าราชการ และประชาชนทุกหมู่เหล่าในโอกาสต่าง ๆ ยังเปี่ยมล้นไปด้วยคุณค่า ในเชิงปรัชญาที่เรียบง่าย สอดคล้องกับธรรมชาติสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและ ในการดำเนินชีวิต ซึ่งจะส่งผลดีต่อผู้ปฏิบัติและประเทศชาติได้อย่างแท้จริง ข้าราชการกองทัพบก ทุกคนควรศึกษาทำความเข้าใจ และยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ

เพื่อเป็นที่พึ่งแก่ประชาชน และเพื่อให้ผลการปฏิบัติงานบังเกิดประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติอย่างแท้จริง (กองทัพบกและสมาคมข้าราชการพลเรือนแห่งประเทศไทย, 2542)

กองทัพบกและสมาคมข้าราชการพลเรือนแห่งประเทศไทยได้น้อมนำพระราชดำรัสที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานพิมพ์เป็นรูปเล่มสมุดประจำกายแจกแก่ทหารเพื่อให้ปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาทดังนี้

“...จะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องเที่ยงตรง และสมบูรณ์ บริบูรณ์ เพื่อให้บังเกิดแต่เฉพาะสิ่งที่เป็นคุณเป็นประโยชน์แก่บ้านเมืองและประชาชน...”

“...ต้องตั้งใจกระทำการให้สมบูรณ์และเหนียวแน่น ด้วยความสุจริตบริสุทธิ์ใจด้วยความสามัคคี ประองคอง ไม่แก่งแย่งแข่งดีกัน...”

“...ต้องมีวินัยเคร่งครัด มีความขยันพากเพียร มีความกล้าหาญ อดทน และสติยั้งคิดอย่างสูง...”

“...ต้องมีและต้องรักษาความสุจริตไว้ให้มั่นคงทุกเมื่อ ไม่ว่าจะอยู่ในสภาวะและสถานะใด...”

“...จะต้องไม่ยอมปล่อยตัวปล่อยใจให้ลูแก่อ่านาจโลภะและโทษะเสียเอง...”

“...จะต้องตั้งใจชวนชวายปฏิบัติงานด้วยความฉลาดรอบคอบให้สำเร็จลุล่วงตรงตามเป้าหมายโดยไม่ชักช้า...”

“...ต้องเตรียมกายเตรียมใจให้พร้อมทุกเวลา ที่จะเผชิญ จะต่อสู้ แก่ไข ความไม่ปรกติเดือดร้อนต่าง ๆ ด้วยเหตุผลหลักวิชา ความถูกต้อง ความรอบคอบอดทนและด้วยสามัคคีธรรม...”

“...ขอให้ทุกฝ่าย ทุกคนนึกถึงประโยชน์และความมั่นคงของชาติบ้านเมืองให้มาก อย่าก่อความขัดแย้งและก่อเงื่อนไขอันเป็นเหตุให้เกิดความไม่สงบและความแตกแยก...”

“...ต้องพยายามใช้ความคิดความเฉลียวฉลาด ปรับปรุงตัวปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพเสมอ...”

“...จะต้องมีความสุจริตใจและจริงใจต่อผู้เกี่ยวข้องร่วมงานทุกฝ่ายทุกคนพร้อมทั้งประพฤติปฏิบัติต่อกันและกันอย่างเหมาะสม ด้วยความเมตตาอารี และความไม่มีอคติ...”

“...ต้องสำรวจดูความบกพร่องของตนเองอยู่เสมอ แล้วปฏิบัติแก้ไขเสียโดยเร็ว ไม่ปล่อยให้เจริญงอกงาม ทำความเสียหายให้แก่การกระทำและการงาน...”

“...ขอให้ทำหน้าที่เพื่อหน้าที่อย่างนึกถึงบำเหน็จรางวัลหรือผลประโยชน์ให้มาก...”

“...ให้เป็นคนที่มีมั่นคงในสัจย์สุจริตและความถูกต้องตามทำนองคลองธรรมไม่ปล่อยให้ความสุจริตยุติธรรมถูกข่มยี้ให้มัวหมองได้...”

“...ต้องมีความซื่อตรง จริงใจและบริสุทธิ์ใจต่องานและต่อวิชาการของตนไม่สับปลับ มั่งง่าย ไม่ประมาท เมินเฉยเพราะจะเป็นเหตุทำให้เสียงานและเสียคนพร้อมกันทั้งสองอย่าง...”

“...จะต้องเฉลียวฉลาดในการปรับปรุงตัวปรับปรุงงานให้ทันการทันเวลาและในการประสานสามัคคี ประสานประโยชน์กับผู้ร่วมงานทุกคนทุกระดับ ตลอดถึงผู้อื่นฝ่ายอื่นที่เกี่ยวข้องถึงทั้งหมดด้วย...”

“...จะต้องฝึก ต้องสร้างวินัยในตัวเอง สำหรับควบคุมระดับประคองให้สามารถปฏิบัติ ความดีได้อย่างเหนียวแน่นตลอดต่อเนื่อง มิให้ขาดตอนหรือขาดวินลง...”

“...จะต้องยึดมั่นในหลักการและเหตุผลที่ถูกต้อง ในวินัยและระเบียบแบบแผนที่ดีงาม ในเป้าหมายและประโยชน์ที่ชอบธรรมอย่างเคร่งครัด...”

“...จะต้องทำงานทุกอย่างทุกระดับ ด้วยปัญญา ความฉลาดรู้ คิดพิจารณาตามเหตุผล ประกอบด้วย ความมีสติรู้ตัว ระมัดระวังตัวทุกเมื่อ เพื่อไม่ให้เกิดความบกพร่องผิดพลาด...”

“...ต้องตั้งตัวตั้งใจให้มั่นคงและหนักแน่นเป็นพิเศษ ในอันจะรักษาความสุจริต และถูกต้องไว้ทุกเมื่อ ด้วยความเพียร พยายาม ความกล้าหาญ อดทน เสียสละ และด้วยสติปัญญา ความรู้เท่าทันเหตุการณ์...”

“...ต้องกล้าและบากบั่นที่จะกระทำสิ่งที่เราทราบว่าเป็นความดี เป็นความถูกต้อง และเป็นธรรม...”

“...ต้องมีความจริงใจ และบริสุทธิ์ใจไม่ว่าในการงาน ในผู้ร่วมงาน หรือในการรักษา ระเบียบแบบแผนความดีงาม ความถูกต้องทุกอย่าง...”

“...จะต้องไม่ประพฤติปฏิบัติกาสิ่งใด ที่ทวนกระแสความถูกต้องเป็นธรรม และ บ่อนทำลายผู้อื่นเป็นอันขาด...”

“...จะต้องเป็นคนที่ทำตัวทำงานอย่างมีหลักการ มีระเบียบ มีเหตุผล ที่ถูกต้อง เป็นประโยชน์ เป็นธรรม...”

“...ต้องมีความเพียรพยายามอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในการทำงานและการทำความดี แม้จะมีความเหนื่อยยาก หรืออุปสรรคขัดขวางมากมายเพียงใด ก็ไม่ย่อท้อถอยหลัง...”

“...จะต้องอาศัยปัญญาความฉลาดรู้เหตุผล เป็นเครื่องตรวจสอบ พิจารณาวินิจฉัย การกระทำ ความประพฤติทุกอย่างอยู่เสมอโดยไม่ประมาท เพื่อมิให้ผิดพลาดเสื่อมเสีย...”

“...ต้องสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกื้อหนุนซึ่งกันละกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน โดยแท้จริง จึงจะทำให้บ้านเมืองของเราอยู่ได้...”

“...ขอให้ยึดมั่นในชาติบ้านเมืองและในประโยชน์ร่วมกันของประเทศชาติไทยให้ยิ่งกว่าประโยชน์อื่นใด...”

“...ขอให้ร่วมมือกันรักษาความมั่นคงของประเทศของเรา ด้วยความสมัครสมานสามัคคี ด้วยความเสียสละ และด้วยความคิดพิจารณาอันสุขุมรอบคอบ เพื่อประโยชน์สุขและความวัฒนาถาวรของราชอาณาจักรไทยสืบไป...”

“...จะต้องเร่งรัดปฏิบัติบริหารงานของชาติทุก ๆ ส่วนให้ดำเนินรุดหน้าไปพร้อมกันและประสานสอดคล้องเกื้อกูลกัน ให้ทันกับสภาวะของโลกที่พัฒนาและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยถือเอาความถูกต้องเป็นหลักการและแนวทางสำคัญในการปฏิบัติงานและการแก้ไขระงับปัญหาทั้งปวงในแผ่นดิน...”

“...จะต้องมีความรอบคอบรู้จักกาลเทศะ ยึดหลักศีลธรรม เป็นเครื่องเตือนใจให้ปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม...” (กองทัพบกและสมาคมข้าราชการพลเรือนแห่งประเทศไทย, 2542)

พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อไปปฏิบัติทั้งในด้านการดำเนินชีวิตและปฏิบัติงานตามรอยพระยุคลบาทดังนี้

“...การที่จะประกอบกิจใด ๆ ให้เจริญเป็นผลดีนั้น ย่อมต้องอาศัยความอดุสาหะพากเพียร และความซื่อสัตย์สุจริตเป็นรากฐานสำคัญ ประกอบกับจะต้องเป็นผู้มีจิตใจเมตตา กรุณาไม่เบียดเบียนผู้อื่น และพร้อมที่จะบำเพ็ญประโยชน์ให้เกิดแก่ส่วนรวมตามโอกาสอีกด้วย ถ้าปฏิบัติได้ดังนี้ การงานของท่านก็จะสำเร็จสมความปรารถนาทุกประการ...”

พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2499

“...ความจริงงานทุกอย่างถ้าทำด้วยน้ำใจรัก ย่อมมีทางสำเร็จและได้ผลดีเมื่อพบอุปสรรคใด ๆ อย่าเพิ่งท้อแท้จะหมดกำลังใจง่าย ๆ จงตั้งใจทำให้ดีคิดหาทางที่จะแก้ไขผ่อนคลายอุปสรรคต่าง ๆ ด้วยเหตุผลและหลักวิชาไตร่ตรองด้วยความสุขุมรอบคอบและเยือกเย็นงานก็จะลุล่วงไปได้ด้วยดี การทำงานด้วยน้ำใจรักต้องหวังผลงานนั้นเป็นสำคัญแม้จะไม่มีใครรู้ใครเห็นก็ไม่น่าวิตก เพราะผลสำเร็จนั้นจะเป็นประจักษ์พยานที่มั่นคง...”

พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2506

“...ไม่ว่าจะทำงานใดกับผู้ใดทุกคนควรจะได้ใช้ ได้แสดงความคิดเห็นอยู่เสมอ เพราะการใช้ความคิดเห็นและเหตุผลร่วมกันนั้นเป็นทางนำไปสู่ความก้าวหน้าและความเจริญ ประการสำคัญที่สุด ได้แก่ มีความตั้งใจอันแน่วแน่อยู่ตลอดเวลาที่จะพยายามปรับปรุงตนเอง

ปรับปรุงวิธีการและกลไกการปฏิบัติงานทุกอย่างเพื่อให้กิจการหรือโครงการที่ทำนั้น มีประสิทธิภาพ สูงยิ่งขึ้นเป็นลำดับ...”

พระบรมราชาโชวาทในพิธีพระราชทานกระบี่ และปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา จากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ ณ บริเวณสนามในศาลาว่าการกลาโหม วันพฤหัสบดี ที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2516

“...อุดมคติหรือการปฏิบัติดำเนินการใด ๆ ก็ตาม จำเป็นต้องมีจิตใจที่เข้มแข็งเป็น ระเบียบ และสุจริตเป็นพื้นฐาน มิฉะนั้นจะไม่มีวันที่จะทำได้หรือเป็นไปได้อย่างที่คิดเลย เห็นได้ จากความจริงที่เป็นมาแล้วไม่ว่าในยุคใดสมัยใด จึงเป็นที่จะต้องระมัดระวังฝึกฝนอยู่เสมอตลอดชีวิต จึงจะคงความสุจริต เข้มแข็ง และเป็นระเบียบไว้ได้ ไม่พ่ายแพ้แก่ความลุ่มหลงลี้มตัว...”

พระบรมราชาโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร แก่ผู้สำเร็จ การศึกษาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2515 ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย วันศุกร์ ที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2516

“...การทำงานที่จะทำนั้นต้องการเวลา เป็นงานที่มีผู้ดำเนินมาก่อนแล้ว ท่านเป็นผู้ที่จะเข้าไป เสริมกำลังจึงต้องมีความอดทนที่จะเข้าไปร่วมมือกับผู้อื่น ต้องปรองดองกับเขาให้ได้ แม้เห็นว่ามีจุดหนึ่งจุดใดจะต้องแก้ไขปรับปรุง ก็ต้องค่อยพยายามแก้ไขไปตามที่ถูกที่ควร อย่าได้ด่วน หักหาญ มิฉะนั้นจะเกิดความรำวฉาน จะเกิดความท้อแท้ เป็นอุปสรรคให้งานหยุดชะงักลง กลางคัน...”

พระบรมราชาโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันพฤหัสบดี ที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2516

“...ถ้าท่านทั้งหลายช่วยกันคิดช่วยกันทำ แม้จะมีการเถียงกันบ้างก็เถียงกันแต่เถียงด้วย รากฐานของเหตุผลและเมตตาซึ่งกันและกัน และสิ่งที่สูงสุดก็คือประโยชน์ร่วมกัน คือ ความพอกินพอกันพอลอดภัยของประเทศชาติ...”

พระราชดำรัสพระราชทานแก่คณะผู้แทนสมาคม องค์การเกี่ยวกับศาสนา ครู นักเรียน โรงเรียนต่าง ๆ นักศึกษามหาวิทยาลัยในโอกาสเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันพุธ ที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2517

“...ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้น หมายถึง ความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหามา ได้ด้วยความเป็นธรรม ทั้งในเจตนาและการกระทำ ไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญ หรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบังมาจากผู้อื่น ความเจริญที่แท้จริงมีลักษณะเป็นการสร้างสรรค์ เพราะอำนวยความสะดวกถึงผู้อื่นและส่วนรวมด้วย...”

พระบรมราชาโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันพฤหัสบดี ที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2518

“...การทำความดีนั้น จำเป็นที่เราจะต้องทำร่วมกันและพร้อม ๆ กันเพราะเมื่อร่วมกันทำโดยประสานสอดคล้องและสนับสนุนกันให้ครบถ้วนแล้ว สิ่งที่ดีงามก็จะบังเกิดขึ้น ถ้าต่างคนต่างทำก็ยากที่จะสำเร็จผลซ้ำร้ายถ้าต่างคนต่างหลีกเลี่ยงหรือปล่อยปละละเว้นไม่ทำความดีก็เท่ากับร่วมกันทำความไม่ดี ซึ่งจะนำพาส่วนรวมไปสู่ความเสื่อมและความสูญสลายอย่างแน่นอน...”

พระบรมราชาโชวาทในพิธีพระราชทานกระบี่และปริญญาบัตรแก่ผู้ที่ร้อยตำรวจตรีที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจประจำปีการศึกษา 2522 ณ อาคารใหม่สวนอัมพร วันจันทร์ ที่ 14 เมษายน พ.ศ. 2523

“...การสร้างเกียรติยศชื่อเสียงและความเจริญมั่นคงในชีวิตนั้นนอกจากมีวิชาความรู้ที่ดีแล้วแต่แต่ละคนจะต้องมีพื้นฐานจิตใจอันสุจริตและมุ่งมั่นเป็นเครื่องรองรับวิชา และต้องมีกุศโลบายหรือวิธีการอันแยบคายในการปฏิบัติงานปฏิบัติตัวด้วยจึงจะประสบความสำเร็จและความเจริญได้ตามประสงค์วันนี้จะพูดถึงกุศโลบายอีกข้อหนึ่ง คือการเพียรพยายามกำจัดความคิดจิตใจที่ต่ำทรามเสียจากตน...”

พระบรมราชาโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร วันจันทร์ ที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2524 (บริษัท ธนสินทรัพย์, 2551)

ปัจจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน

หลักในการบริหารงานจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่ต้องการให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งประหยัดเวลา ทรัพยากร และทุกคนพึงพอใจ โดยอาศัยทรัพยากรพื้นฐานในการบริหาร 4 ประการ คือ คน เงิน วัสดุสิ่งของ และวิธีการจัดการในบรรดาทรัพยากรทั้งหมดนี้ “คน” นับเป็นทรัพยากรหลักและสำคัญที่สุด ไม่ว่าจะยุคใดสมัยใด การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองนั้นคนได้เข้าไปมีส่วนร่วมของการปฏิบัติงานที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรืออาจพูดได้ว่าคนกับงานเป็นสิ่งคู่กันฉะนั้นการปฏิบัติงานในหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชนก็นับว่าเป็นสิ่งสำคัญแต่การปฏิบัติงานให้มีคุณภาพย่อมอาศัยปัจจัยหลาย ๆ ด้านปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานนั้นมีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอปัจจัยที่แตกต่างกันออกไปตามประสบการณ์ (นิพัทธ์ มณีนิล, 2547, 7) ผู้วิจัยนำแนวคิดที่เกี่ยวข้องมาวิจัย มีดังต่อไปนี้

รีดเดอร์ (Reeder, 1971 อ้างถึงใน สมศักดิ์ สมบูรณ์, 2546, 11) ได้อธิบายถึงที่มาของการกระทำของคนหรือสมาชิกในแต่ละชุมชนว่าขึ้นกับปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการกำหนดศักยภาพในการพัฒนาได้ดังต่อไปนี้

1. เป้าหมาย (Goals)
2. ความเชื่อที่สืบทอดกันมา (Belief Orientation)
3. ค่านิยมมาตรฐาน (Standard Value)
4. อุปนิสัยและขนบธรรมเนียมประเพณี (Habit and Custom)
5. ความคาดหวัง (Expectation)
6. ข้อผูกพันหรือพันธกรณี (Commitments)
7. แรงเสริม (Force)
8. โอกาส (Opportunity)
9. ความสามารถ (Ability)
10. เครื่องค้ำจุน (Support)

เกตเซลส์และกูบา (Getzels & Guba, 1957, 176) กล่าวว่า การดำเนินงานขององค์กรใดก็ตาม ถ้าจะให้งานดำเนินไปด้วยความเหมาะสมและได้ผลบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานนั้น ทุกคนต้องมีความเห็นสอดคล้องตรงกันในการกำหนดบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งดำรงตำแหน่งแต่ละตำแหน่งในองค์กรนั้น ๆ รับผิดชอบปฏิบัติหรืออีกในหนึ่งก็คือการปฏิบัติงานจะดำเนินไปด้วยดีก็ต่อเมื่อไม่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ผู้เกี่ยวข้องฝ่ายใดก็ตามมีความคิดเห็นขัดแย้งกันในการที่จะกำหนดหรือนึกคิดหรือคาดคะเนให้ผู้ปฏิบัติทำอะไรอย่างไร นอกจากนี้ในการปฏิบัติงานนั้นจะมีผลรวมของความสัมพันธ์ระหว่าง

1. วัฒนธรรมประเพณีและความปรารถนาของสังคมที่ผู้นั้นดำรงตำแหน่ง
2. ลักษณะขององค์กรที่ผู้นั้นดำรงตำแหน่ง
3. ตัวบุคคล บุคลิกภาพ และความต้องการหรือความจำเป็นเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล

ทฤษฎีการจูงใจของเฮอริเบอร์ก (Herzberg, 1959, 85-90) ได้กล่าวถึงปัจจัยจูงใจ กล่าวคือ เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานให้เกิดความพอใจในการปฏิบัติงาน โดยมีสมมติฐานว่า คนเราจะปฏิบัติงานให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพได้นั้นย่อมขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานเพราะความพึงพอใจในงานจะช่วยเพิ่มความสนใจในงานมากขึ้นเพิ่มความกระตือรือร้นในการทำงานยิ่งขึ้นและเพิ่มผลผลิตในการผลิตให้สูงขึ้น

เฮอริเบอร์ก (Herzberg, 1959, 85-90) ได้เสนอองค์ประกอบที่จะช่วยจูงใจให้คนปฏิบัติงานอย่างเต็มใจ โดยสรุปได้ 2 ประเภท ดังนี้

องค์ประกอบแห่งความพอใจในงาน อันเป็นองค์ประกอบกระตุ้น (Motivation Factor)

1. ความสำเร็จ (Achievement)
2. การยอมรับ (Recognition)
3. ลักษณะของงาน (The work Itself)
4. ความรับผิดชอบ (Responsibility)
5. ความก้าวหน้า (Advancement)

องค์ประกอบที่ป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พึงพอใจในงานหรือองค์ประกอบค้ำจุน (Maintenance Factors) หรือเรียกทั่ว ๆ ไปว่าปัจจัยสุขอนามัย (Hygiene Factors)

1. นโยบายและการบริหารขององค์กร (Company Policy and Administration)
2. วิธีการปกครองบังคับบัญชา (Technical Supervision)
3. เงินเดือน (Salary)
4. การปกครองบังคับบัญชาส่วนบุคคล (Interpersonal Supervision)
5. สภาพะการทำงาน (Working Conditions)

บาร์นาร์ด (Barnard, 1966, 82) กล่าวว่า ประสิทธิภาพจะมีขึ้นต่อเมื่อผู้ปฏิบัติงานได้ปฏิบัติจริงตามหน้าที่ที่องค์กรกำหนดให้

โรเจอร์สและชูเมเกอร์ (Rogers & Shoemaker, 1971, 185) ได้รวบรวมผลงานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ยอมรับวิทยาการใหม่และช่องทางของการสื่อสารความรู้ว่ากระบวนการยอมรับวิทยาการใหม่ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนด้วยกัน คือ

1. ขั้นการรับรู้ (Awareness Stage) หมายความว่าบุคคลได้กระทบกับวิทยาการ
2. ขั้นความสนใจ (Interest Stage) หมายความว่าบุคคลเริ่มสนใจความรู้ใหม่ และพยายามเสาะแสวงหาความรู้เพิ่มเติม
3. ขั้นการชั่งใจ (Evaluation Stage) หมายความว่าบุคคลคิดทบทวนไตร่ตรองถึงผลดีผลเสียของความรู้ใหม่อยู่ในใจ ก่อนที่จะตัดสินใจว่าจะทดลองทำหรือไม่ทำต่อไป
4. ขั้นการทดลอง (Trial Stage) หมายความว่าบุคคลนำความรู้ใหม่ไปปฏิบัติ ในขนาดเล็ก ๆ เป็นการทดลองเพื่อดูผลตัดสินใจยอมรับโดยเต็มที่ต่อไป
5. ขั้นยอมรับ (Adoption Stage) หมายความว่า เป็นขั้นตอนที่บุคคลตกลงใจนำวิทยาการใหม่ไปปฏิบัติต่อไปอย่างเต็มที่ซึ่งเป็นการยอมรับผลการทดลองในขั้นก่อนว่าใช้ได้ผล

กู๊ด (Good, 1973, 414) ได้ให้ความหมายของการปฏิบัติงานไว้ว่า “การปฏิบัติงาน” (Performance) หมายถึง การทำงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อผลสำเร็จอย่างดีที่สุดของงาน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น การปฏิบัติงาน หมายถึง การที่บุคคลทำงานตามตำแหน่งตามภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้งานเกิดผลสำเร็จตามหน้าที่ของแต่ละกลุ่ม แต่ละองค์กรได้กำหนดและตรงกับความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย

ซารีณี จันทร์แสงศรี (2540, 21 อ้างถึงใน นิพัทธ์ มณีเนก, 2547, 30) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมีสาเหตุมาจากปัจจัย 3 ประการ คือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ จำนวนสมาชิกในครอบครัว อายุ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน สติปัญญา การศึกษา และบุคลิกภาพ
2. ปัจจัยที่มาจากงาน ได้แก่ ชนิดของงาน ทักษะความชำนาญ สถานภาพของอาชีพ สภาพทางภูมิศาสตร์ ขนาดของธุรกิจ
3. ปัจจัยที่ควบคุมได้โดยฝ่ายบริหาร ได้แก่ ความมั่นคง รายได้ สวัสดิการ โอกาสก้าวหน้าในงาน สภาพการปฏิบัติงาน ผู้ร่วมงาน ความรับผิดชอบ และการจัดการ

สิ่งจูงใจที่หน่วยงาน หรือผู้บริหารหน่วยงาน ใช้เป็นเครื่องกระตุ้นให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานไว้ 8 ประการ ดังนี้

1. สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ ได้แก่ เงิน สิ่งของ ที่ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานเป็นการตอบแทนเป็นการชดเชยที่เขาได้ปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานเป็นอย่างดี
2. สิ่งจูงใจที่เป็นโอกาสของบุคคลซึ่งไม่ใช่วัตถุ เป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญในการช่วยส่งเสริมความร่วมมือในการปฏิบัติงานมากกว่ารางวัลที่เป็นวัตถุ เช่น เกียรติยศ การให้สิทธิพิเศษและการมีอำนาจ เป็นต้น
3. สภาพทางกายภาพที่พึงปรารถนา หมายถึง สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ได้แก่ สถานที่ทำงาน เครื่องมือ สิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความสุขทางกายในการปฏิบัติงาน
4. ผลประโยชน์ทางอุดมคติ หมายถึง สมรรถภาพของหน่วยงานที่สนองความต้องการของบุคคลในด้านความภาคภูมิใจที่แสดงฝีมือ การได้มีโอกาสช่วยเหลือครอบครัวตนเองและผู้อื่น และการแสดงความภาคภูมิใจกับหน่วยงาน
5. ความพึงพอใจในสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์อันดีมิตรซึ่งถ้าความสัมพันธ์เป็นไปด้วยดี จะทำให้เกิดความผูกพันและความพึงพอใจร่วมกับหน่วยงาน

6. การปรับสภาพการทำงานให้เหมาะสมกับวิธีการ และทัศนคติของบุคคล หมายถึง การปรับปรุงตำแหน่งงาน วิธีการ ให้สอดคล้องกับความสามารถของบุคลากร

7. โอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลรู้สึกมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน เป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งของหน่วยงาน มีความรู้สึกเท่าเทียมกันในหมู่ผู้ร่วมงาน และมีกำลังในการปฏิบัติงาน

8. สภาพของการอยู่ร่วมกัน หมายถึง ความพึงพอใจของบุคคลในด้านสังคมที่ทำให้รู้สึกมีหลักประกันและความมั่นคงในการปฏิบัติงาน

ประพิน ปรัชญาภรณ์ (2534, 70-73 อ้างถึงใน นิพัทธ์ มณีนง, 2547, 40) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงาน คือ เงื่อนไขหรือสภาวะที่ก่อให้เกิดความสำเร็จ ได้แก่

ปัจจัยทางสติปัญญา ได้แก่

1. ความสามารถในการเรียนรู้
2. ความรู้ในงาน
3. ความคิดริเริ่ม
4. ความฉลาดหลักแหลม
5. ความตื่นตัว ความกระตือรือร้น

ปัจจัยทางกายภาพ ได้แก่

1. สุขภาพ
2. ทักษะในการทำงาน
3. ความแข็งแกร่งในการทำงาน

ปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่

1. ความทะเยอทะยาน
2. การตัดสินใจ
3. ทัศนคติ
4. ความน่าไว้วางใจ
5. ปัจจัยที่ส่งเสริมการปรับปรุงการทำงาน
6. ความพยายามในการทำงาน

ณัฐรฐา วินิจนัยภาค (2550 อ้างถึงใน ดร.สุวิตา แสงสีหนาท, ภาพนิ่ง, 2550) ได้กล่าวถึง ปัจจัยส่งเสริมพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของข้าราชการ

1. สถานการณ์ปัจจุบัน ที่เอื้อ และ ชัดขวางพฤติกรรม

- 1.1 การเห็นแบบอย่างที่ดีในการทำงานอย่างมีจริยธรรม
- 1.2 ลักษณะจิตใจของสถานการณทำงาน
- 1.3 สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว
- 1.4 สถานการณ์เอื้ออำนวยต่อการมีจริยธรรม

2. จิตลักษณะเดิม

2.1 เหตุผลเชิงจริยธรรม ในสถานการณ์ที่มีผลประโยชน์หลายฝ่ายขัดแย้งกัน (เพราะเสี่ยงการลงโทษ หวังรางวัล ตามผู้อื่น เคารพกฎสังคม เคารพภาคภูมิในตน-หิริโอตตปปะ อุดมคติสากล-เสมอภาค มนุษยชาติ)

2.2 ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน มองผลที่จะตามมาในระยะยาว ช่วยให้ประพฤติดี และยับยั้งไม่ให้เกิดการกระทำผิดได้

2.3 ทศนคติต่ออาชีพรับราชการ และความเชื่อมั่นในตน

2.4 ความรู้ด้านจรรยาบรรณของข้าราชการ

2.5 ลักษณะทางศาสนา

3. จิตลักษณะตามสถานการณ์

3.1 ทศนคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมในงาน

3.2 สุขภาพจิตในการทำงานราชการ

3.3 ความเชื่ออำนาจในตนในการทำงาน คือ ความเชื่อและการคาดหวังของบุคคลว่า ผลดีและผลเสียที่เกิดกับตนนั้น มีตนเองเป็นสาเหตุมากกว่าที่จะเป็นเพราะคนอื่น (โชคเคราะห์)

ก.พ.ร. ได้กำหนดแผนพัฒนาให้ส่วนราชการต้องมีสมรรถนะสูง ยกกระดับขีดความสามารถ และมาตรฐานการทำงานของระบบราชการให้อยู่ในระดับสูงให้ทันโลกทันสมัย การเพิ่มขีดความสามารถด้วยการพัฒนาระบบราชการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ หลัก 4ป 4พ อันเป็นรากฐานของการปฏิบัติงาน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ [ก.พ.ร.], 2550)

4ป ได้แก่ โปร่งใส เป็นธรรม ประหยัด ประสิทธิภาพ

1. โปร่งใส หมายถึง ปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใสมีวิธีการให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ เปิดเผยข้อมูลข่าวสารภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย

2. เป็นธรรม หมายถึง ต้องระมัดระวังการทำงานให้ถูกต้องเที่ยงตรงบริการประชาชนด้วยความเสมอภาค เน้นสะดวก รวดเร็ว ประหยัด และถูกต้องปฏิบัติด้วยความมีน้ำใจ มีเมตตาเอื้อเฟื้อ

3. ประหยัด หมายถึง ข้าราชการต้องมีความตระหนักรู้เสมอว่าใช้ภาษีของประชาชน ดังนั้น จึงต้องมีความประหยัดและเกิดความคุ้มค่าสูงสุด ในการนำมาใช้เพื่อประโยชน์ของประชาชน

4. ประสิทธิภาพ หมายถึง ข้าราชการต้องทำงานให้แล้วเสร็จภายในเวลากำหนด เพื่อให้เกิดผลดีต่อหน่วยงานและส่วนรวมเน้นการทำงานโดยยึดผลรับเป็นหลัก

4พ ได้แก่ ฟังตนเอง พอเพียง พอดี และพอใจ

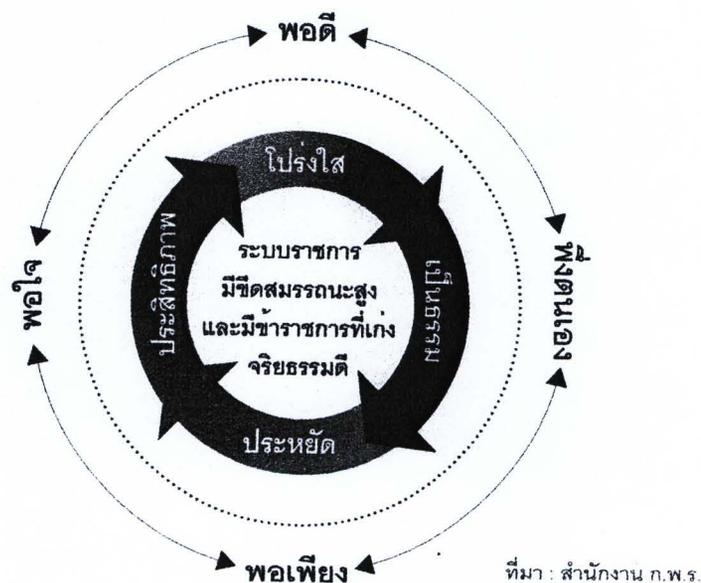
1. ฟังตนเอง หมายถึง ข้าราชการต้องสามารถฟังตนเองในการทำงานและการใช้ชีวิต โดยเน้นการรับราชการ มีความเป็นมืออาชีพ สร้างภูมิความรู้ ให้สามารถฟังตนเองได้

2. พอเพียง หมายถึง การทำงานจะต้องควบคุมความพอเพียงทั้งในเรื่องขอบเขตของงานและความครบถ้วนสมบูรณ์

3. พอดี หมายถึง ข้าราชการต้องทำงานและใช้ชีวิตและวางตัวอย่างพอดี พอควร โดยยึดหลักความเหมาะสมและความจำเป็นเป็นที่ตั้ง

4. พอใจ หมายถึง ข้าราชการต้องพอใจในสถานภาพของตนรวมทั้งผลงานของตนและประการสำคัญคือต้องทำให้ประชาชนพอใจในผลงานของข้าราชการและประสิทธิภาพของรัฐ

ซึ่งหลัก 4ป 4พ จะช่วยให้ระบบข้าราชการให้มีขีดสมรรถนะสูงและมีข้าราชการที่เก่งและมีจริยธรรมที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดังแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพ2 การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในส่วนราชการ
ที่มา: ก.พ.ร. (2550)

โฆสิต บั้นเปี่ยมรัษฎ์ (2550) กล่าวเปิดงานและบรรยายพิเศษเรื่อง “การพัฒนาระบบราชการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ว่าหากสังเกตพระจริยวัตรของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จากพระบรมราโชวาท เมื่อปี 2543 จะพบว่ามีสาระสำคัญที่ข้าราชการ ควรนำมาปรับใช้ในการทำงาน 3 เรื่อง คือ ความมีตั้งใจในการทำงาน มีความระมัดระวังในการทำงาน และมุ่งทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เพราะสิ่งเหล่านี้ถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญของผู้ที่เป็นข้าราชการ แต่สิ่งสำคัญ ที่ข้าราชการควรมี คือ การทำงานอย่างบูรณาการให้สอดคล้อง เชื่อมโยงกัน มีลักษณะการทำงานร่วมกันอย่างมีจุดประสงค์เดียวกัน ไม่ใช่ต่างฝ่ายต่างทำ เพราะมีจุดประสงค์ไม่เหมือนกันจึงมุ่งสร้างดาวกันคนละดวง หากเป็นอย่างนี้ก็จะเรียกว่าเป็นระบบไม่ได้อาจทำให้งานล้มเหลว และไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้ประชาชนได้ นอกจากนี้ยังขอให้ข้าราชการนำนโยบาย 4ป คือ โปร่งใส เป็นธรรม ประหยัด และประสิทธิภาพ มาใช้ด้วย เพราะการดำเนินนโยบายของระบบราชการมาปรับใช้กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะปฏิเสธ 4ป นี้ไม่ได้เลย...”

“...ไม่คิดว่าข้าราชการยุคนี้จะปฏิเสธระบบเศรษฐกิจแบบโลกาภิวัตน์ได้แต่รู้แล้วจะควบคุมและดูแลตัวเองให้อยู่เหนือโลกาภิวัตน์ได้อย่างไรสิ่งสำคัญจึงอยู่ที่การปรับตัวให้รู้เท่าทัน...”

เกศินี ฤทธิแพทย์ (2550) ได้กล่าวว่านโยบายสาธารณะด้านการปฏิรูประบบราชการและการแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. หลักการพัฒนาตนเอง
2. ความพอดี พอประมาณ
3. ความมีเหตุผล
4. ความพอเพียง พอใจ
5. มีภูมิคุ้มกันในตัวเอง

ส่วนระบบราชการยึดหลัก 4พ คือ พึ่งตนเอง พอดี พอเพียง และพอใจ เพื่อป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการประมวลรวบรวมโดยการประยุกต์ให้เข้ากับเรื่องที่ทำ การปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง ตลอดจนใช้ความรอบรู้ ความรอบคอบและคุณธรรม ประกอบการวางแผนการตัดสินใจตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงอันได้ประยุกต์ใช้ คือ โปร่งใส เป็นธรรม ประหยัด ประสิทธิภาพ พึ่งตนเอง พอเพียง พอดี และพอใจ ผู้วิจัยได้นำปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานไปใช้ประโยชน์ในการศึกษา ได้แก่ อายุ ระยะเวลารับราชการ การศึกษา สถานภาพการสมรส เงินเดือน ตำแหน่ง ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ความก้าวหน้าใน

การปฏิบัติงานสภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงาน เงินเดือนและค่าตอบแทน ความสัมพันธ์กับ
ผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน นโยบายหน่วย

ข้อมูลเกี่ยวกับกองพันทหารช่างที่ 1 รักษาพระองค์

กองพันทหารช่างที่ 1 รักษาพระองค์ ได้เริ่มมีกำเนิดเมื่อปี พ.ศ. 2419 ในรัชกาล
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในนามของกรมทหารช่าง “ในหลักฐานกล่าวว่” ในปี
2419 กรมพระกลาโหมได้รับหน้าที่ให้ทำการวางสายโทรศัพท์สายแรกระหว่าง “เมืองสมุทรปราการ
กับพระนคร” ต่อมาได้โอนกิจการให้กรมโทรเลขรับไปดำเนินการต่อไป กิจการโทรศัพท์ โทรเลข
สมัยนั้น สันนิษฐานว่าเป็นต้นกำเนิดของหน่วยทหารช่างสัญญาณในเวลาต่อมา ในปี พ.ศ. 2420
ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติข้อบังคับสำหรับกรมทหารมหาดเล็กขึ้น
เพื่อเป็นหลักฐานและระเบียบที่ดีต่อไป โดยมีทหารเกือบครบทุกเหล่า คือ กรมทหารราบ กรมทหารม้า
กรมทหารช่าง และกรมแตรง ซึ่งต้องเข้าเวรรักษาการณ์หมุนเวียนทุกกองร้อย พ.ศ. 2429
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติจัดการทหารขึ้น เมื่อวันศุกร์ที่ 8 เมษายน
รวมการบังคับบัญชาทหารบก เรือ เป็นกรมหนึ่งเรียกว่า “กรมยุทธนาธิการ” มีทหารบก 7 กรม
ทหารเรือ 2 กรม คือ (กองพันทหารช่างที่ 1 รักษาพระองค์, 2541)

ทหารบก

1. กรมทหารมหาดเล็ก
2. กรมทหารรักษาพระองค์
3. กรมทหารล้อมวัง
4. กรมทหารหน้า
5. กรมทหารฝึพาย
6. กรมทหารปืนใหญ่
7. กรมทหารช่าง เดิมขึ้นในสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยาบาราบปรปักษ์และพระยาเพชรราชา
ทหารเรือ

1. ทหารเรือพระที่นั่งเวสชาติศรี
2. ทหารเรือรบ

การจัดตั้งหน่วยทหารช่าง โดยมีที่ตั้งหน่วยโดยแน่นอนนั้น ตั้งขึ้นในศาลาว่าการ
กระทรวงกลาโหมเมื่อ พ.ศ. 2444 เรียกว่า “กองทหารช่าง” การจัดหน่วยทหารช่างขึ้นนี้เพราะ
ทางราชการเห็นว่า จะให้หน่วยทหารมีความรู้ความสามารถงานช่าง เพื่อช่วยเหลือเหล่าอื่นได้อีก

หน้าที่หนึ่ง และแปรสภาพเป็น “กรมทหารช่าง” เมื่อปี 2447 โดยดำเนินกิจการฝึกอบรมตามแบบวิชาทหารสมัยใหม่และเมื่อ พ.ศ. 2449 สถาปนาเป็นหน่วยรักษาพระองค์

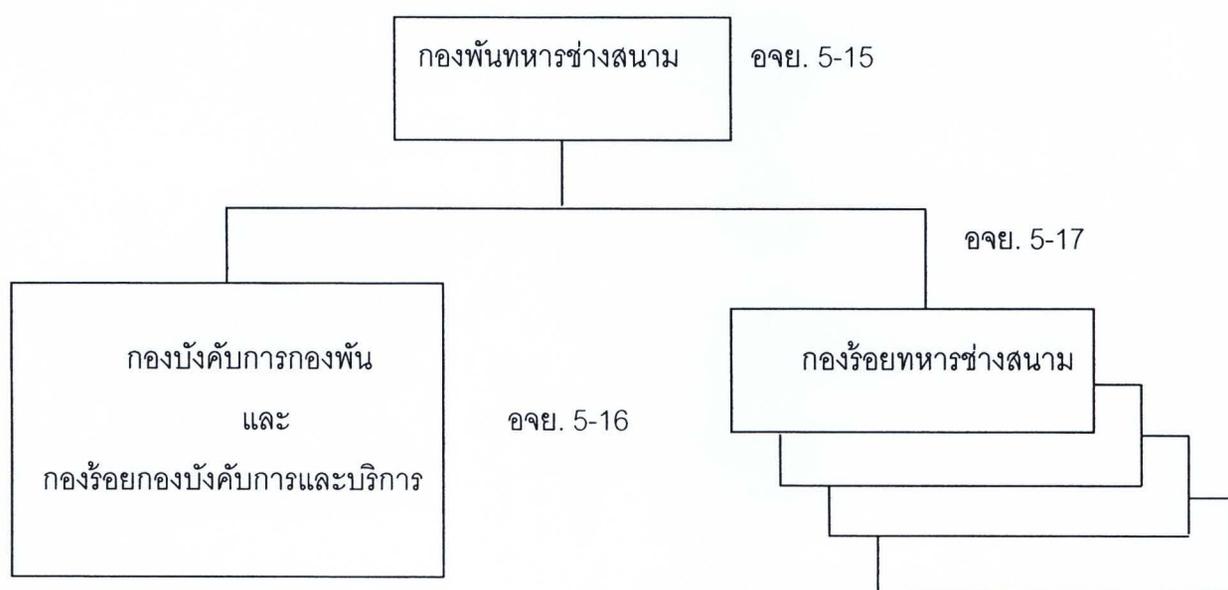
พ.ศ. 2453 ได้ย้ายหน่วยจากกระทรวงกลาโหม มาอยู่ที่สะพานแดงบางซื่อมีสภาพเป็น “กองร้อยช่างสนาม” ขึ้นตรงต่อ “กรมทหารช่าง” และมีกองร้อยร่วมการบังคับบัญชาเดียวกัน คือ กองร้อยช่างสะพานและกองร้อยช่างสัญญาณ

พ.ศ. 2454 สถาปนาขึ้นเป็นกองพัน เรียกว่า “กองพันทหารช่างที่ 1 ช่างสนาม รักษาพระองค์” หลังจากนั้นก็มีการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการอยู่ตลอดมาจนถึง

พ.ศ. 2497 ได้แปรสภาพเป็นหน่วยกำลังรบแบบใหม่ โดยจัดกำลังเป็น 4 กองร้อยทหารช่างสนาม และ 1 กองร้อยบังคับการและบริการ ตามโครงการช่วยเหลือของสหรัฐ

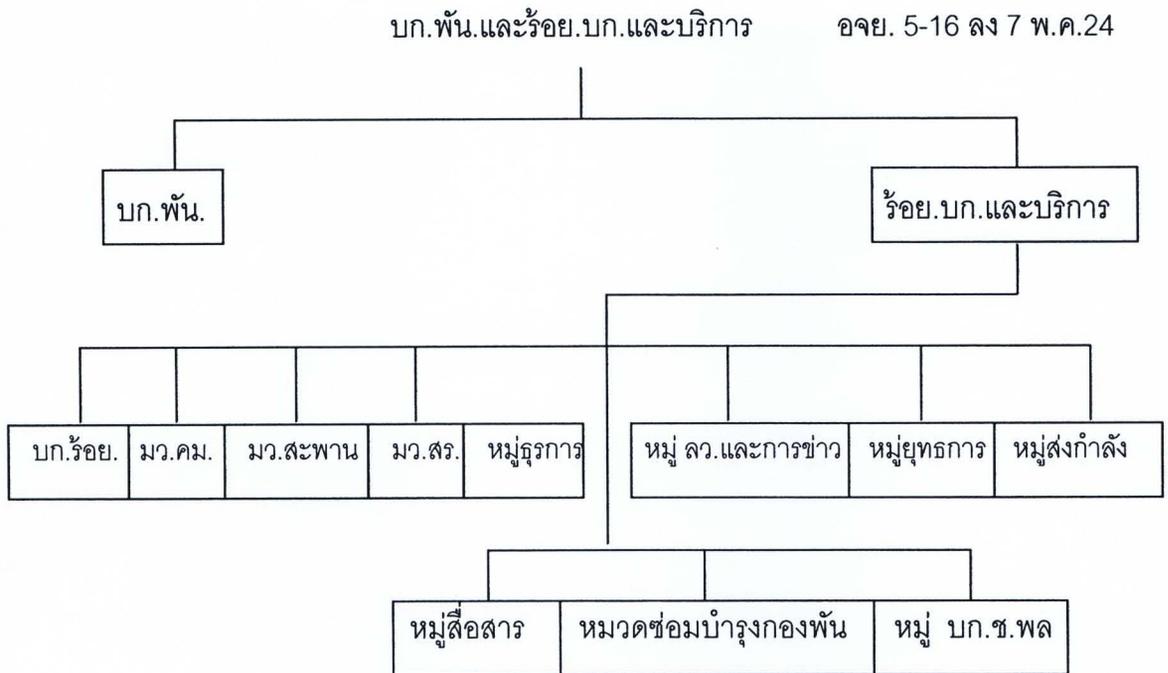
พ.ศ. 2498 ได้โอนการบังคับบัญชาจากกรมทหารช่างที่ 1 รักษาพระองค์ มาขึ้นตรงต่อ กองพลที่ 1 แต่ยังคงเป็นหน่วยรักษาพระองค์ ตามเดิมมีชื่อว่า “กองพันทหารช่างที่ 1 รักษาพระองค์” มาจนถึงปัจจุบันนี้ (กองพันทหารช่างที่ 1 รักษาพระองค์, 2544, 88-90)

หน่วย ช.พัน.1 รอ. ปฏิบัติงานการถวายความปลอดภัยแต่สถาบันพระมหากษัตริย์ รักษาความมั่นคงภายในและการรักษาความสงบเรียบร้อย การพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน ปฏิบัติงานช่างทั่วไป ได้แก่ การก่อสร้างถนน อาคาร ชุดคูคลอง ตรวจ เก็บ กู้ ทำลาย วัตถุระเบิด สร้างเครื่องกีดขวาง สะพานและแพยุทธวิธี เป็นต้น

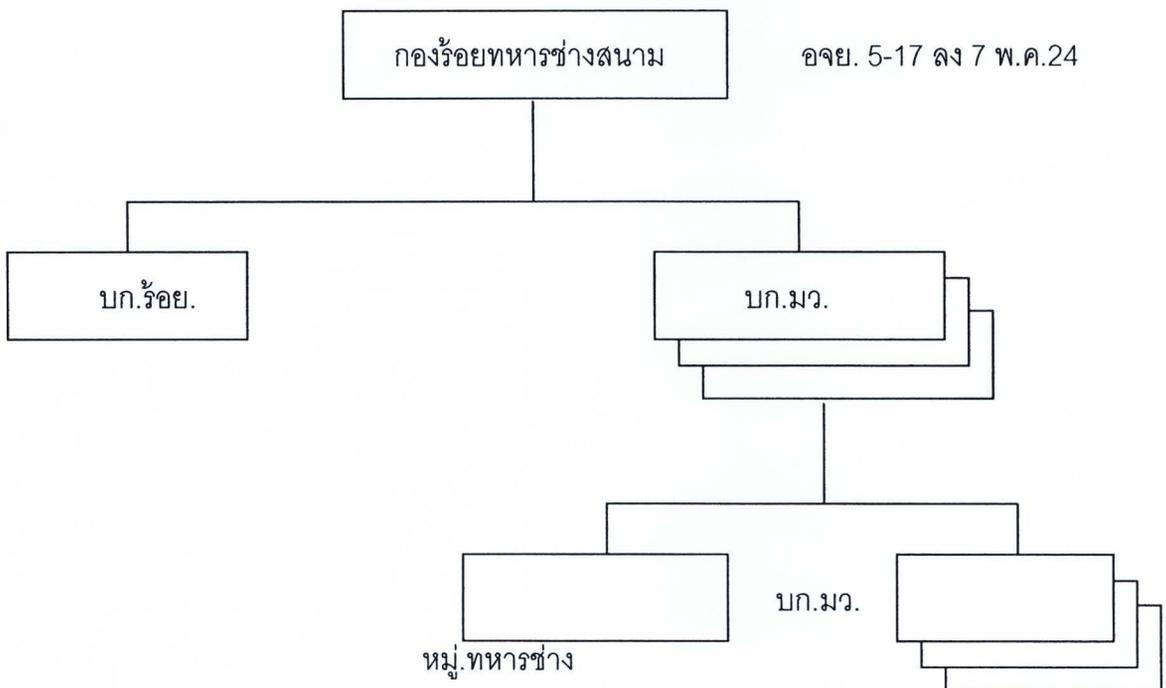

ภาพ 3 แสดงโครงสร้างการจัดของ พัน.ช.พล

ที่มา: กองพันทหารช่างที่ 1 รักษาพระองค์ (2541, 5)

ภาพ 4 แสดงโครงสร้างการจัด บก.พื่น.และร้อย.บก.และบริการ
ที่มา: กองพันทหารช่างที่ 1 รักษาพระองค์ (2541, 6)

ภาพ 5 แสดงโครงสร้างการจัดกองร้อยทหารช่างสนาม
ที่มา: กองพันทหารช่างที่ 1 รักษาพระองค์ (2541, 6)

จากภาพ 3 ภาพ 4 ภาพ 5 แสดงโครงสร้างของการจัดองค์การทั้งหมด ซึ่งนายทหารชั้นประทวนภายใต้การควบคุมดูแลบังคับบัญชาของนายทหารชั้นสัญญาบัตรให้ปฏิบัติงานเป็นไปตามนโยบายของผู้บังคับบัญชา

นายทหารชั้นประทวน หมายถึง ข้าราชการในสังกัดกระทรวงกลาโหมของกองทัพบก มีชั้นยศ ตั้งแต่ สิบตรี ถึง จ่าสิบเอก (พิเศษ)

นายทหารชั้นประทวนมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงานตามตำแหน่ง ชกท. (ชำนาญการทางทหาร) ซึ่งแต่ละ ชกท. จะมีหมายเลขของตำแหน่งนั้น ๆ มีหน้าที่และความรับผิดชอบต่างแตกต่างกัน และปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา

กองทัพบก เป็นสถาบันสำคัญในการรักษาอธิปไตยของประเทศชาติมีภารกิจหลักด้านการป้องกันภัยคุกคามจากภายนอกประเทศ รักษาความมั่นคง รักษาความสงบเรียบร้อย และภัยคุกคามภายในประเทศและมีภารกิจที่นอกเหนือจากการปฏิบัติการทางทหาร ซึ่งได้แก่ การรักษากฎหมาย การคุ้มครอง การส่งเสริมผลประโยชน์ของชาติ การพัฒนาประเทศ การช่วยเหลือประชาชน การดำเนินงานตามโครงการพระราชดำริ รวมทั้งการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาล ด้วยการรักษาความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขสถานการณ์ปัจจุบันเข้าสู่สงครามเศรษฐกิจเป็นการแย่งชิงผลประโยชน์และอำนาจทางการเมือง โดยอาศัยช่องว่าง หรือเงื่อนไขทางกฎหมาย การเตรียมความพร้อมของกองทัพบกข้างหน้าในอนาคต กำลังทหารคงต้องเกี่ยวข้องกับภารกิจที่ท้าทายมากขึ้นทางเศรษฐกิจของชาติจึงต้องน้อมนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ให้เกิดเป็นรูปธรรม กองทัพบกที่ 1 ปฏิบัติภารกิจหน้าที่ที่หน่วยเหนือกำหนดให้บังเกิดประสิทธิภาพสูงสุด การถวายเป็นพลอดภัยและเทิดพระเกียรติแด่สถาบันพระมหากษัตริย์ การรักษาเอกราชอธิปไตยของชาติและรักษาความมั่นคงภายใน พัฒนาประเทศช่วยเหลือประชาชน รักษาผลประโยชน์แห่งชาติและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เตรียมกำลัง พัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและการปรับปรุงคุณภาพการบริหารจัดการองค์การพัฒนาความสามารถ พัฒนาศักยภาพสมรรถนะกำลังพลของหน่วยทหาร พัฒนาศักยภาพทางสังคมและเตรียมกำลังในการเอาชนะปัญหาการสร้างครุ ผู้ชำนาญการ สร้างและส่งเสริมภาวะผู้นำในตัวผู้บังคับบัญชาตามลำดับขั้น พัฒนาปรับปรุงโรงเรียนของหน่วย ประยุกต์แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดเป็นรูปธรรม ทั้งการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติงาน ประยุกต์เทคโนโลยีสร้างนวัตกรรมในการพัฒนา พัฒนาคุณภาพชีวิต เพิ่มพูนขวัญ สวัสดิการและดูแลรักษาสุขภาพพลานามัย ปรับปรุงสภาพแวดล้อม

ในการทำงาน และสภาพความเป็นอยู่ของกำลังพล ครอบครัว ให้มีความเป็นอยู่ดี บริหารจัดการทรัพยากรในหน่วยทหารอย่างมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในปี พ.ศ. 2550 “พล. 1 รอ. หน่วยแห่งความพอเพียง” (Sufficiency Unit) ที่ ผบ.พล 1 รอ. ให้ถือเป็นนโยบายที่สำคัญที่ต้องให้เกิดเป็นรูปธรรม และให้หน่วยขึ้นตรงสามารถที่จะปฏิบัติได้จริงตามนโยบายของกองทัพบกและกองทัพภาคที่ 1 โดยได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นแนวทางในการดำเนินการและเพื่อให้การดำเนินการได้มีกรอบแนวทางที่ชัดเจนสามารถปฏิบัติได้เป็นรูปธรรม บรรลุเป้าหมายตามต้องการโดยปลูกฝังให้นายทหารชั้นประทวนและครอบครัว โดยประยุกต์แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นในเรื่องการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติงาน โดยกองพันทหารช่างที่ 1 รักษาพระองค์ เป็นหน่วยขึ้นตรง พล. 1 รอ. ปฏิบัติภารกิจหน้าที่ที่หน่วยเหนือกำหนดให้บังเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดคือ การถวายเป็นกุศลถวายแด่สถาบันพระมหากษัตริย์ รักษาความมั่นคงภายในและการรักษาความสงบเรียบร้อย การพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน ปฏิบัติงานช่างทั่วไป ได้แก่ การก่อสร้างถนน อาคาร ขุดคูคลอง ตรวจ เก็บ กู้ ทำลายวัตถุระเบิด สร้างเครื่องกีดขวาง สะพานและแพยุทธวิธี โดยประยุกต์แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นในเรื่องการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติงาน กองพันทหารช่างที่ 1 รักษาพระองค์ ได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นำมาเป็นกรอบแนวคิดและเป็นแนวทางปฏิบัติด้วยการจัดกิจกรรมและโครงการ การใช้ชีวิตพอเพียงและการพึ่งตนเอง มีรายได้ที่พอเพียงกับรายจ่าย ได้แก่ จัดทำบัญชีครัวเรือน ผลิตภัณฑ์อาชีพเสริมเพิ่มรายได้ ฝึกกรรมวิธีทวนได้ ร้านค้าสวัสดิการไม่หวังผลกำไร สหกรณ์ของหน่วย การมีคุณธรรมความซื่อสัตย์ และการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการส่งเสริมให้กำลังพลเรียนรู้โดยการให้ไปศึกษากับสถาบันการศึกษาส่งไปอบรมดูงานของหน่วยต่าง ๆ ตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียงและกลับมาขยายผลให้กับกำลังพลในหน่วย ปลูกฝังจริยธรรม คุณธรรม การอบรมศีลธรรมหรือกิจกรรมทางศาสนา ให้กำลังพลครอบครัวได้ยึดจริยธรรมแบบเศรษฐกิจพอเพียงสร้างความสุขในครอบครัว และพัฒนาระดับจิตใจให้กับกำลังพล กิจกรรมปลอดอบายมุข ได้แก่ การปฏิญาณตน ลด ละ เลิก การพนันอบายมุข งดเหล้าเข้าพรรษา ไม่จำหน่ายสุราในหน่วยทหาร ความรักหมั่นดูแล การรวมกลุ่มสร้าง ความเข้มแข็งในกลุ่ม โครงการแยกขยะการบำบัดน้ำเสีย การพัฒนาคนและการถ่ายทอดความรู้ ได้แก่ โครงการ Unit School ศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มวิชาชีพ การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ การประหยัดพลังงาน ได้แก่ กระดาษรีไซเคิล ขยะรีไซเคิล กิจกรรมและโครงการต่าง ๆ จึงช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตดีขึ้น และความเป็นอยู่ในครอบครัวข้าราชการให้มีความมั่นคงมากขึ้น ช่วยลดรายจ่ายบางส่วนได้และส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

เกิดแรงจูงใจในการทำงาน มีความมุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบของตนมากขึ้น และยังส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพรวมขององค์กรมากขึ้น นายทหารชั้นประทวนเป็นกำลังหลักในการปฏิบัติงานขององค์กรให้สำเร็จลุล่วงที่กล่าวมาจะเห็นว่ากองพันทหารช่างที่ 1 รักษาพระองค์ ได้มีการกำหนดและสนับสนุน ส่งเสริม นายทหารชั้นประทวนให้มีความรู้และความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมให้เป็นรูปธรรมชัดเจนทั้งในการดำเนินชีวิตประจำวันและการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อทำให้ระบบราชการมีขีดสมรรถนะสูงและเป็นข้าราชการที่เก่งมีจริยธรรมที่ดีซึ่งนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ทั้งด้าน การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีผู้ทำการศึกษาวิจัยอยู่ จากการศึกษาค้นคว้าของผู้ศึกษาพบว่า หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ตลอดจนบุคคลทั่วไปที่เป็นข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ได้มีการดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ศึกษาได้นำผลงานวิจัยที่มีผู้ศึกษามาประมวลเทียบเคียงได้ดังนี้

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล (2541) อดีตเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ท่านได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสังคมไทย ดังนี้

1. พัฒนาด้านจิตสำนึกและจริยธรรมจิตสำนึกนั้นเป็นสิ่งสำคัญในอันที่จะต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นในคน รวมทั้งจริยธรรม เพราะจะทำให้สังคมไปสู่การพัฒนาที่ถูกต้องจะทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืน

2. ความคิดริเริ่มจะต้องมาจากฐานล่าง ก็คือ แนวคิดที่เกิดขึ้นจากตัวบน จะเป็นลักษณะสั่งการ แต่ต้องให้คนจากล่างริเริ่มเอง คิดเอง และปฏิบัติจะเกิดผลมากกว่า ซึ่งก็คือการสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้น

3. วัฒนธรรมเพื่อการพัฒนา การใช้วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือการพัฒนาวัฒนธรรม ความเรียบง่ายจะช่วยให้คนไทยลดความฟุ้งเฟ้อ ซึ่งสั่งสอนกันมานานในเรื่องของการอยู่กินอย่างสมณะ หรือความพอดี หรือทางสายกลางในพระพุทธศาสนา

4. ผู้นำในการเปลี่ยนแปลงและมีความศรัทธา คนจะปฏิบัติตนในทางที่ถูกต้องจะต้องมีศรัทธาในความถูกต้องเช่นกัน การพัฒนาจะเกิดผลเมื่อคนมีศรัทธาในเป้าหมาย

ในอนาคตรวมทั้งตัวผู้นำในการเปลี่ยนแปลง โดยตัวผู้นำก็ต้องสร้างพฤติกรรมที่ทำให้เกิดความศรัทธาด้วย

พลฤทธิ สุวรรณเมธา (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “พุทธจริยธรรมเพื่อเสริมสร้างพื้นฐานการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรโครงการ “เกษตรทฤษฎีใหม่” จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจกับสภาพความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิตปัจจุบัน โดยเกษตรกรให้ความสำคัญต่อการรู้จักใช้สติปัญญาปรับปรุงความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดมา ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะช่วยให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตตามแนวทาง “เกษตรทฤษฎีใหม่” นอกจากนี้ยังพบว่า การมีพุทธจริยธรรมในด้านความซื่อสัตย์สุจริตทั้งในการดำเนินชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ และการมีพุทธจริยธรรมในด้านความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน ถือเป็นหลักธรรมสำคัญที่เกษตรกรเชื่อว่าจะช่วยให้สามารถดำเนินชีวิตที่ประสบความสำเร็จตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงได้

สกล พรหมสิน (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลหงส์เจริญ อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น” ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มครัวเรือนตัวอย่างส่วนใหญ่มีการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 50.8, 48.7, 0.5 ตามลำดับ มีคุณภาพชีวิตระดับปานกลาง และระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 64.6 และ 35.4 ตามลำดับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน กับคะแนนคุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลหงส์เจริญ อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยด้านครอบครัวเข้มแข็ง สามารถอธิบายความแปรปรวนคุณภาพชีวิตได้ดีกว่าปัจจัยด้านรายได้พอเพียง การศึกษาถ้วนทั่ว และปัจจัยสี่พอเพียง โดยปัจจัยทั้ง 4 ด้านนี้ สามารถอธิบายหรือพยากรณ์คุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลหงส์เจริญ อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น ช่วงเดือนตุลาคม – ธันวาคม พ.ศ. 2545 ได้ร้อยละ 46 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมศักดิ์ สมบูรณ์ (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในการดำเนินงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชนในพื้นที่ความรับผิดชอบของศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 7” ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในการดำเนินงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในการดำเนินงานพัฒนาสิ่งแวดล้อม

ชุมชนในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ปัจจัยแวดล้อมภายนอก ด้านการติดต่อกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน การได้รับคำชมเชยหรือรางวัลเกียรติคุณดีเด่น การได้รับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ การติดต่อกับบุคคลภายนอก การใช้เครื่องมือสื่อสารสมัยใหม่ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนชุมชนในการดำเนินงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชนในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นิพันธ์ มณีนก (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับภาคพื้นประจำท่าอากาศยานกรุงเทพฯ ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)” ผลการวิจัยดังนี้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับภาคพื้นประจำท่าอากาศยานกรุงเทพฯ ได้แก่ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน สภาพแวดล้อมในสถานประกอบการ ความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน เงินเดือนและค่าตอบแทน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน นโยบายของบริษัท และการยอมรับนับถือ
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน สภาพแวดล้อมในสถานประกอบการ ความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน เงินเดือนและค่าตอบแทน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน นโยบายของบริษัท และการยอมรับนับถืออยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับภาคพื้นประจำท่าอากาศยานกรุงเทพฯ อยู่ในระดับปานกลาง
4. ผลการทดสอบสมมติฐานทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน สภาพแวดล้อมในสถานประกอบการ ความสัมพันธ์กับหัวหน้างานเงินเดือนและค่าตอบแทน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน นโยบายของบริษัท และการยอมรับนับถือมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมเกียรติ สืบปรุ (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “ความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักในการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ของข้าราชการกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม” ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการกรมเสมียนตราสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม มีความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมากที่สุดสูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักตามลำดับมากไปหาน้อย ได้แก่ การศึกษาหาความรู้ วิทยุ โทรทัศน์ ที่จะให้ความรู้และข่าวสารความสนใจของตนเอง หนังสือวารสารที่จะเป็นตำราใช้ในการศึกษา

ความเสียหายที่จะปฏิบัติตนในเรื่องดังกล่าว รายได้ อาชีพ การได้รับการอบรม ตลอดจนเวลาว่างที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นจึงควรเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักโดยการให้การศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ข้าราชการมีความรู้อย่างแท้จริงและปฏิบัติตนได้เป็นรูปธรรมมากขึ้น จะได้มีความเป็นอยู่อย่างผาสุกในยุคโลกาภิวัตน์ จนถึงมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมไทยให้มีเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ที่สมดุล มั่นคง ยั่งยืน ทัดเทียมประชาคมโลก

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2550) การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในส่วนราชการ ได้ประยุกต์พัฒนาในส่วนราชการให้มีรากฐานการปฏิบัติงานที่มั่นคงและเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงนั้นจะต้องยึดหลัก 4ป 4พ นั่นคือ

4ป ได้แก่ โปร่งใส เป็นธรรม ประหยัด ประสิทธิภาพ

4พ ได้แก่ พึ่งตนเอง พอเพียง พอดี และพอใจ

สรุป

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานเป็นแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนแก่พสกนิกรชาวไทย ขณะนี้ได้หยั่งรากลึกลงในสังคมไทย เป็นปรัชญาที่ชี้นำยุทธศาสตร์และนโยบายการพัฒนาประเทศในทุกด้าน รวมถึงการจัดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ภาครัฐบาล และภาคเอกชน ได้น้อมนำปรัชญามาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการพัฒนาคน การพัฒนาประเทศ การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม และสร้างรากฐานการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้รอบรู้ ความรอบคอบและคุณธรรม ประกอบการวางแผนการตัดสินใจและการกระทำ

ซึ่งในส่วนของทางราชการนั้นได้มีการประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนารากฐานการปฏิบัติงานให้มั่นคงและเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง อันได้แก่ โปร่งใส เป็นธรรม ประหยัด ประสิทธิภาพ พึ่งตนเอง พอเพียง พอดี และพอใจซึ่งจะช่วยให้ระบบข้าราชการ มีขีดสมรรถนะสูงและมีข้าราชการที่เก่งและมีจริยธรรมที่ดี

ข้าราชการในกองพันทหารช่างที่ 1 รักษาพระองค์ กองพลที่ 1 รักษาพระองค์ ปฏิบัติงานการถวายความปลอดภัยแด่สถาบันพระมหากษัตริย์ รักษาความมั่นคงภายในและการรักษาความสงบเรียบร้อยการพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชนนายทหารชั้นประทวนซึ่งมียศตั้งแต่สิบตรีจนถึงจ่าสิบเอก (พิเศษ) อันเป็นกำลังพลหลักในการปฏิบัติภารกิจของหน่วยให้สำเร็จลุล่วง

จึงเป็นบุคลากรซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาจำเป็นที่จะต้องมีจิตสำนึกในการปฏิบัติงาน โดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและบริหารจัดการต่อระบบการปฏิบัติงานให้เกิดขึ้น

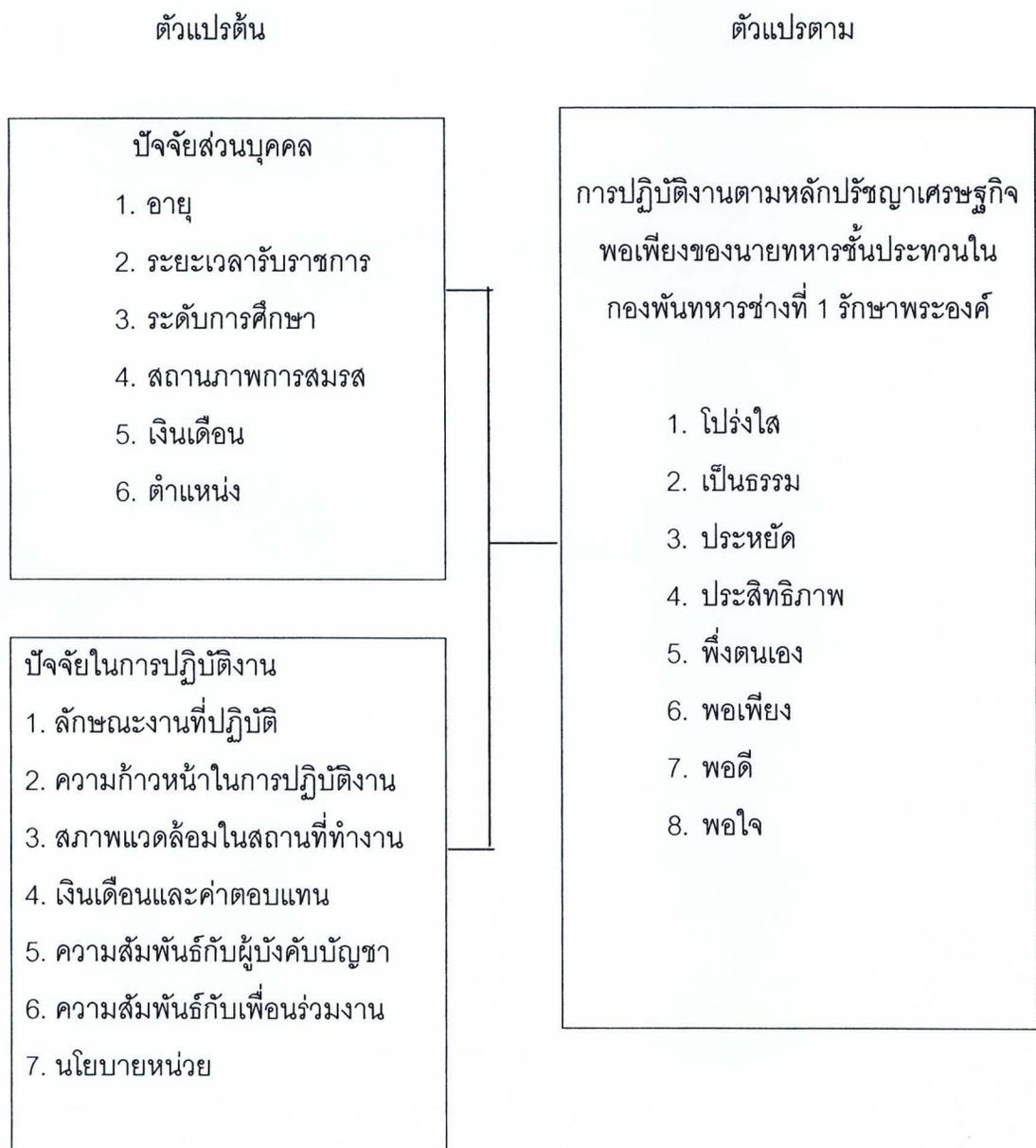
จากการทบทวนเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดตัวแปรในการศึกษาเป็น 2 ส่วน คือ

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ อายุ ระยะเวลารับราชการ การศึกษา สถานภาพการสมรส เงินเดือน ตำแหน่ง ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน สภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงาน เงินเดือนและค่าตอบแทน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน นโยบายหน่วย

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนายทหารชั้นประทวน ได้แก่ โปร่งใส เป็นธรรม ประหยัด ประสิทธิภาพ พึ่งตนเอง พอเพียง พอดีและพอใจ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการประมวลรวบรวมและสรุปมาเป็นกรอบแนวคิด โดยการประยุกต์ให้เข้ากับเรื่องที่ทำ การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนายทหารชั้นประทวนในกองพันทหารช่างที่ 1 รักษาพระองค์ โดยได้กรอบแนวคิดดังนี้

ภาพ 6 กรอบแนวคิดในการวิจัย